KADER
ABDOLAH

Ze vliegen nog altijd over de Schie

2025 Prometheus Amsterdam

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

© 2025 Kader Abdolah
Omslagontwerp Suzan Beijer
Omslagbeeld © DEA/Universal Images Group/Science & Society Picture Library. All rights reserved
Foto auteur Bob Bronshoff
Zetwerk Mat-Zet bv, Weesp
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 5964 1

Een ode aan de stad Delft, waar de Prins van Oranje rust.

En aan hen die niet bogen.

Hoewel de gebeurtenissen in dit boek gebaseerd zijn op persoonlijke en historische feiten, geldt hier de wet van de verbeeldingskracht. Naar de woorden van Mary Oliver:

Meanwhile the wild geese, high in the clean blue air,
are heading home again.
Whoever you are, no matter how lonely,
the world offers itself to your imagination.

Kader Abdolah

De personages van dit verhaal

DE VROUWEN:

Rosalie, die schrijft.

Henny, 'de Alwetende'.

Beth, een Schotse vrouw die al lange tijd onderzoek naar de Schie doet.

Chado (*tsjado*), die verbonden is met Hindoestaans-Surinaamse herinneringen.

Rayna, de Joodse vrouw, die op zoek is naar namen.

Fieke, de vrouw van Peter, die aan goud, geld en juwelen in de kluis van Peter denkt.

Mevrouw Klaas, die niet wil sterven en zich vasthoudt aan haar rollator.

Liesbeth, die zichzelf na de dood van haar man samen met Barbara opnieuw ontdekt.

Alejandra, een Guatemalteekse vrouw die lijkt op een inheems Amerikaanse vrouw in een klassieke westernfilm.

DE MANNEN:

Ernesto, die niet weet waar hij vandaan komt.

Peter, die eigenlijk Takashi Nakamura zou moeten heten, maar in zijn Duitse paspoort als Peter von Schneider is geregistreerd.
Mark Hoeven, die niets van het kleine meisje Amalia wil weten.

DE DIEREN:

De mysterieuze vogel *Upapu epops*.
En de kat van Chado.
En de kat van Peter.
En de katten van Amalia.

En het meisje Amalia.

1 Ernesto

Ernesto was niet de echte naam van Ernesto.

Een tijdlang wist hij niet waarom hij zo genoemd werd, of hoe het zover gekomen was dat hij uiteindelijk Ernesto werd.

Misschien had iemand hem, voorafgaand aan zijn verleden, met deze naam geroepen, en was hij sindsdien Ernesto geworden.

Hij wist ook niet waar hij vandaan kwam.

Naast Arabisch sprak hij Spaans, maar hij was geen Spanjaard, en ook geen Zuid-Amerikaan. Zijn voorkomen deed eerder vermoeden dat hij tot een van de oude culturen uit Syrië, Libanon, Palestina of waar dan ook behoorde.

Ernesto wist lange tijd niet dat hij een groot deel van zijn herinneringen was kwijtgeraakt door een klap, veroorzaakt door het instorten van het plafond van de kamer waarin hij sliep.

Pas later, toen hij na veel ronddwalingen uiteindelijk in Nederland was terechtgekomen, kreeg hij stapsgewijs stukjes van zijn achtergrond terug in zijn dromen en nachtmerries.

Maar wat er ook met hem gebeurd was: die klap was net voor zijn vijfendertigste geweest, als zijn berekeningen klopten, tenminste.

Ernesto kende zichzelf dus goed sinds zijn vijfendertigste, vanaf het moment dat hij Ernesto was geworden. Later zou hij zich duidelijk dat moment van zijn bewustwording herinneren: hij stond op het oude, drukke plein van de bazaar in Caïro, precies als iemand die zojuist uit een diepe slaap ontwaakt was en zich ineens op een plein bevond waar hij nooit eerder was geweest.

Daarna liep hij maar gewoon met de mensenmassa mee de historische Khan El-Khalili-bazaar binnen.

Die bazaar of soek was een van de oudste, meest levendige en kleurrijke bazaars in de Arabische wereld, en is dat nog steeds.

Vanaf dat moment begon het leven van Ernesto, of anders gezegd: hij begon met een nieuw leven.

Toen hij door de drukke Khan El-Khalili-bazaar liep, werd hij omringd door de geur van specerijen en door kleurrijke lappen stof die over de kramen hingen. Hij liep dieper de bazaar in, en een deel van zijn verloren herinneringen leidde hem naar de drukke juweliersteeg.

Die smalle steeg was geplaveid met oude stenen, die verhalen vertelden van eeuwenoude ambachten en handel. De etalages van de juweliers lagen vol met glanzende gouden kettingen, armbanden en ringen, vaak versierd met prachtige edelstenen zoals turkooizen, robijnen en saffieren.

Ernesto liep langs de etalages en zag overal oude vakmannen die bezig waren met het smeden, graveren en polijsten van stukjes goud, terwijl handelaren met hun klanten onderhandelden. Hier en daar hoorde hij het gelach van vrienden die samen de steeg binnenkwamen.

Hij stond bij een etalage en keek naar de goudsmeden, toen hij plotseling een roep hoorde, scherp en helder, als van een vogel in de drukte: ‘Ernesto!’

Die naam kwam hem bekend voor. Hij draaide zich om, maar er was geen vogel: in plaats daarvan zag hij een jonge vrouw met gouden armbanden opgaan in de menigte.

Hij liep verder en stopte bij een andere etalage om daar de oude gouden sieraden te bewonderen. Maar opnieuw klonk die roep, dezelfde vogel die riep: 'Ernesto!'

Hij keek meteen om, maar er was niemand.

Hij was nu aanbeland bij de oudste juwelierswinkel van Caïro. Hij wist niet hoe, maar hij voelde dat hij die zaak kende.

Ernesto was veel vergeten, maar de kunst van het goudsmeden niet.

Hij liep de oude winkel binnen.

De winkel was groot, ruimte na ruimte was gevuld met stellages vol juwelen aan de wanden. Ernesto bleef staan bij de open deur van een kleine kamer waar de oude juwelier achter een bureau zat. Op het bureau stonden een zwart, ouderwets telefoontoestel en een gouden tafelbel, en er lagen een vergrootglas en een paar sieraden.

Ernesto bleef daar stilstaan.

De oude man keek op en zag een reiziger met een stok in zijn hand voor de deur staan. Hij keek hem aan en hij dacht de man te herkennen, maar hij kon zich niets daadwerkelijk herinneren. Hij vroeg: 'Kan ik u ergens mee helpen?'

'Ik kan goed met goud werken,' zei Ernesto. Hij liet zijn handen zien. Die vaardigheid was hij niet verloren.

De oude man zei: 'Ken ik je niet ergens van?'

Ernesto schudde zijn hoofd. 'Nee, niet dat ik weet.'

De oude ervaren juwelier kende het leven en voelde dat hier iets ongewoons, maar vertrouwds gaande was.

'Hoe heet je?' vroeg hij.

Buiten klonk weer die roep van de vogel.

Na een korte pauze zei Ernesto: 'Ik heet Ernesto.'

'Ernesto?!' vroeg de juwelier met een frons op zijn voorhoofd.

Dat was een ongewone naam, maar de juwelier had wel meer ongewone zaken meegemaakt in zijn leven. Hij keek hem stil aan. De man was geen Egyptenaar, dat kon je merken aan zijn uiterlijk en intonatie.

'Waar kom je vandaan?' vroeg de juwelier.

Ernesto dacht even na en zei: 'Dat weet ik niet meer.'

De juwelier, die in zijn lange leven veel te danken had gehad aan zijn gevoelens, voelde iets oorspronkelijks, iets wat het leven naar zijn pad had gestuurd, iets wat hij correct moest behandelen.

'Ken je iemand in Caïro?' vroeg hij.

'Nee, niemand,' zei Ernesto.

De juwelier pakte de tafelbel en rinkelde ermee.

Er kwam een man op leeftijd uit de werkruimte achter een gordijn tevoorschijn.

'Deze man heet Ernesto,' zei de juwelier tegen hem. 'Hij beweert dat hij met goud kan werken. Neem hem mee en kijk hoe goed hij is.'

De man nam Ernesto mee naar de werkplaats, waar een paar andere mannen op leeftijd met sieraden bezig waren achter hun werktafels.

De man overhandigde Ernesto een schort, liet hem aan een werktafel zitten, legde een oude gebroken juwelen ketting voor hem neer, zette er een doosje met verschillende edelsteentjes naast en zei: 'Maak hier maar iets moois van, als je kan.'

Ernesto zette al zijn vaardigheden in om de ketting te repareren en te restaureren. Hij poetste nauwkeurig alle edelsteentjes en zocht in het doosje naar soortgelijke steentjes om de gebroken en ontbrekende exemplaren te vervangen. Vervolgens soldeerde hij alle kleine pootjes die de steentjes in de ketting vasthielden.

Aan het einde van de middag kwam zowel de juwelier als zijn oudste zoon, die de baas van het pand was, kijken wat Ernesto met de ketting gedaan had.

De oude juwelier bestudeerde nauwkeurig de technieken die Ernesto had gebruikt bij de restauratie van de ketting.

'Hij blijft voor ons werken,' zei hij tegen zijn zoon. 'En regel onderdak voor hem.'

Zo bleef Ernesto een aantal jaren in Caïro werken. Daar leerde hij de kunst van de goudmakers uit de tijd van de kaliefen, en ook uit de tijd van farao's.

Toen de tijd rijp was, reisde hij verder naar Irak, naar Bagdad. Daar ging hij in de historische Shorja-bazaar, de bazaar waar veel verhalen uit *Duizend-en-een-nacht* zich afspeelden, opnieuw meteen op zoek naar de oudste juwelier.

Ernesto vond die oudste winkel en vertelde aan de eigenaar waar en bij wie hij in Caïro had gewerkt. Hij kreeg meteen een eigen stoel in hun werkplaats achter de winkel.

Na daar enkele jaren gewerkt te hebben, zette Ernesto zijn reis voort naar Isfahan in Iran, waar hij van ervaren juweliers leerde hoe hij de sterren van de Isfahaanse nachten in gouden kettingen kon verwerken.

Maar al die jaren waren nu vervlogen. Het leven had het zo bepaald dat Ernesto tegenwoordig in een oud, historisch gebouw in Nederland woonde, in Delft, waar hij in de kelder een werkplaats voor zichzelf geregeld had zodat hij als goudsmid kon blijven werken.

Na al die tijd was hij nog altijd alleen, en de leegte van zijn vergeten verleden bleef hem achtervolgen.

En iets of iemand bleef hem altijd roepen, een stem die hem leidde.

2 Hoe Ernesto in dat historische gebouw terechtkwam

In Nederland woonde Ernesto eerst in Oudemirdum, een mooi, oud, klein en rustig dorp met ongeveer 1390 inwoners in de provincie Friesland. Hij voelde zich thuis in die rust en stilte, die hem misschien verbonden met zijn verloren herinneringen, maar toch miste hij de drukte van de stad.

Op een vrijdagmiddag, toen hij na een bezoek aan een diamantbeurs in Antwerpen met de trein terugkeerde naar huis, zat hij bij het raam en keek hij naar de herfstige weilanden. Vlak bij station Delft riep een vrouw in de trein: 'Ernesto!'

Hij keek om. Er waren veel mensen in de trein, maar hij zag niemand die hem riep.

Ernesto besloot naar die roep te luisteren. Hoewel hij niet van plan was geweest om naar Delft te gaan, stapte hij toch uit de trein en hij wandelde naar het oude centrum van de stad.

Daar bewonderde hij het praalgraf van de Prins van Oranje in de kerk en liep hij langs de steeg waar de wereldberoemde schilder Johannes Vermeer ooit een werkplaats had en waar hij onder andere zijn beroemde schilderij *Meisje met de parel* had gemaakt.

Wandelend langs de schilderachtige grachten en historische

panden kwam Ernesto bij het Schiekanaal, waar op dat moment een groot, wit schip toeterend voorbijvoer.

Het was een aangename wandeling op die herfstmiddag. Toen hij langs de Schie liep, viel zijn blik op een imposant gebouw. Het was erg mooi en zag er authentiek uit, met brede trappen, een oude, oorspronkelijke grote poort en een iconische gevel met pilaren.

Ernesto klom de trap naar de poort op en keek door de vensters naar binnen: hoge plafonds, grote glas-in-loodramen en een brede trap naar de bovenverdieping.

Een oude vrouw kwam uit het gebouw naar buiten.

'Mevrouw, een goedemiddag. Wat is dit voor een gebouw?' vroeg Ernesto haar.

'Ooit was het een hogeschool, de eerste technische hogeschool van Nederland. Ik weet er eigenlijk niet zoveel van, maar het is zo'n vijf à zes jaar geleden gerenoveerd. Toen zijn er woningen in gebouwd en is alles verkocht.'

'Alles?' vroeg Ernesto.

'Nou, bijna alles was meteen verkocht, maar er is één woning die nog te koop staat.'

De oude vrouw wees naar het raam van een woning op de begane grond, bij het water, waar een verkoopbord hing.

'Ernesto! Ernesto!'

Ernesto belde de makelaar, maar het was laat in de middag en ook nog vrijdag, dus er nam niemand op. Hij liep naar de makelaardij, waar hij tijdens zijn wandeling al voorbij was gekomen.

'U moet een afspraak maken voor volgende week,' zei een jonge vrouw van achter haar computer.

'Ik kan geen afspraak maken, maar als ik de woning goed vind, zal ik haar meteen kopen.'

Dat klonk misschien raar, maar toch stond de vrouw op en verdween ze in een gang. Even later begeleidde ze Ernesto naar haar baas.

Een kale, forse man gaf hem een hand en bood hem een stoel aan. Hij nam zelf achter zijn bureau plaats en zei: 'Wat kan ik voor u doen?'

'Als ik de woning goed vind, koop ik haar meteen,' zei Ernesto nogmaals.

Een ongewone klant, maar de makelaar zette zijn twijfel opzij en nam hem met zijn fiets aan de hand mee naar het gebouw.

De makelaar leidde Ernesto door het pand.

Het gebouw straalde de statigheid en rust uit van een oude universiteit. Van de voormalige leslokalen waren woningen gemaakt. Onder het gebouw was een grote kelder die op een doolhof leek, waar nu bergingen voor de bewoners waren. Bij het gebouw hoorde ook een grote binnenplaats.

Na een korte, snelle rondleiding bracht de makelaar Ernesto naar de woning die te koop stond. Hij deed de voordeur open en liet hem binnen. Het was een fijne woning, alles was netjes ingericht.

'Hier woonde een expat met zijn vrouw en dochtertje. Ze hadden het huis gekocht, wilden eigenlijk blijven, maar gingen uiteindelijk toch terug naar hun vaderland.'

Ernesto ging voor het raam staan. Het Schiekanaal strekte zich uit, omringd door statige bomen die hun herfstige bladeren zachtjes lieten vallen. Eenden dobberden rustig in het kanaal, terwijl meeuwen lawaaiig in het water doken en mensen in een bootje voorbijvoeren.

De buurtbewoners liepen met hun hond langs de oevers. De schooldag zat erop en ouders fietsten met een kind voorop en nog een kind achterop naar huis. Het was een scène waar iedereen in de wereld wel deel van wilde uitmaken.

Het Schiekanaal was meer dan een waterweg, het was een venster naar een wereld vol verhalen die nog verteld zouden moeten worden.

'Ik wil het hebben,' zei Ernesto, tot bevreemding van de makelaar.

Ernesto had geld, veel geld, op zijn bankrekening staan. Hij was door de jaren heen een bekende goudsmid geworden in zowel de Arabische wereld als in Nederland en België.

Een tijdje later verhuisde hij van zijn dorp Oudemirdum naar Delft, naar dat oude historische gebouw dat als een trots van Delft werd gezien.

Alle bewoners van het gebouw hadden een eigen berging in de kelder en Ernesto wilde zijn berging gebruiken als werkplaats, maar die was te klein en niet geschikt voor een goudsmid.

Daarom zocht hij naar een andere ruimte. Toen hij daarover met de beheerders van het gebouw sprak, boden zij hem een werkruimte aan die hij niet kon kopen, maar wel huren.

Deze ruimte had een historisch karakter, wat betekende dat veranderingen niet waren toegestaan. Het was een van drie grotere bergingen naast elkaar, waarvan er twee niet geschikt waren voor zijn werk, maar de derde wel. Het was een plek waar Ernesto zich thuis voelde en in alle rust kon werken. Eindelijk een plek om te blijven zitten na al die dwalingen.